

HET FENOMEEN RINUS BIJL

Het elftal van Vriendenschaar uit het seizoen 1933/34. Staande v.l.n.r. voorzitter Kees Dubbeldam, trainer van Dolf Kol, Eef Bronk, Riens Copier, Jo van Ekris, Rinus Bijl, Riens Bronk, Jan den Dunnen, Leen van Kempen (verzorger). Zittend v.l.n.r. Wim van 't Verlaat, Ko van Kuik, Teunis Vink, Appie van Dalzen en Jan Bijl.

Inleiding

Een van de beste spelers uit de geschiedenis van Vriendenschaar is ongetwijfeld Rinus Bijl geweest. We hebben het dan over de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw. En we praten over een persoon, die ondanks zijn tijd bij Vriendenschaar altijd Amsterdammer én Ajacied is gebleven. En in het roodwitte tenue van Ajax zeker zoveel furore maakte als in het blauwzwarte van Vriendenschaar.

Marinus Franciscus, de volledige naam van Rinus, werd op 24 december 1913 geboren uit het eerste huwelijk van Johan Bijl (1889-1966) met Christina Schouten (1891-1946). Johan Bijl was kelner, later tramconducteur en suppoost bij de Stadschouwburg van Amsterdam. Het echtpaar kreeg drie kinderen, een dochter en twee jongens. De oudste was Jan, officieel Jan Nicolaas, geboren op 22 april 1906. Rinus zal na de lagere school op de ambachtsschool hebben gezeten en opgeleid zijn als

elektricien. Daarna is hij bij de PTT terecht gekomen ofwel het toenmalige Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie. Hij is daar na verloop van tijd opgeklommen tot afdelingschef van het Rijkstelegraafkantoor te Amsterdam. De telegraafdienst hield zich bezig met het telefonisch in ontvangst nemen en verzenden van telegrammen. Voorzover we weten is Rinus altijd in dienst van de PTT gebleven.

Jan Bijl

In de voetballoopbaan van Rinus bij Vriendenschaar heeft zijn oudere broer Jan (1906 – 1985) mogelijk een rol gespeeld. Broer Jan had zich namelijk in 1928 aangemeld als speler van Vriendenschaar, samen met een voetbalmaat met de achternaam Wiegel. Beiden waren afkomstig uit Amsterdam. Waarom dan in hemelsnaam Vriendenschaar in Culemborg? In die tijd was Vriendenschaar zeker geen onbekende club, maar toch.

Ons lid Wim de Ruyter (1918-2013) wist er in 2008, toen wij hem hoogbejaard interviewden, nog wat van. Jan Bijl en Wiegel zouden om een of andere reden door de Nederlandsche Voetbalbond zijn geschorst waardoor ze niet meer mochten uitkomen voor hun voetbalclub. Wim dacht dat toentertijd dat het ging om de voetbalclub JOS, maar recent konden we de gedigitaliseerde versie van het sporttijdschrift De Sportkroniek inzien. De Sportkroniek bevatte de Officiële Mededelingen van de Nederlandsche Voetbalbond. In de editie van 4 oktober 1928 vonden we dat Bijl en Wiegel, echter spelers van Blauw-Wit Amsterdam (opgericht in 1902), inderdaad waren geschorst. De reden werd niet vermeld. Om toch te kunnen blijven voetballen en uit handen van de voetbalbond te blijven, hadden ze zich in dezelfde maand bij Vriendenschaar aangemeld. Jan was halfspeler en Wiegel binnenspeler in de voorhoede. Jan Bijl gaf zich bij Vriendenschaar op onder M.F. Bijl, met de initialen van zijn jongere broer Rinus. Die was toen vijftien jaar oud was en mogelijk onwetend van de handelswijze van zijn broer.

De Culemborgsche Courant uit die tijd vond Jan Bijl overigens geen grote aanwinst voor Vriendenschaar: traag en weinig wendbaar. Aan het einde van de competitie werd toch bekend dat Jan Bijl en Wiegel onder valse voorwendselen naar Vriendenschaar waren gekomen. Vriendenschaar was in 1929 voor de tweede keer in haar bestaan kampioen van de derde klasse geworden. Maar Bijl en Wiegel werden vóór de aanvang van de promotie-degradatiecompetitie uit Vriendenschaar gezet.

Rinus bij Ajax in de jeugd

We zijn te weten gekomen dat Rinus Bijl al bij de jeugd van Ajax speelde. Dit vanwege een bericht in de Sportkroniek van 25 maart 1937 waarin Rinus Bijl, van Vriendenschaar teruggekeerd bij Ajax, verwelkomd werd als 'de vroegere juniorspeler' van Ajax.

Op 5 september 1931 werd Rinus overigens bij Ajax toegelaten als 'werkend lid'. Dat wil zeggen dat hij voortaan als seniorspeler zou mogen uitkomen bij de senioren van Ajax.

Naam	B Y L	
Voornaam	M.F.	
Geboren	24-12-1913	
Woonplaats	Holendrechtstraat 45	
Toegetreten den	5-9-1931	als <i>werkend lid</i>
Opgegeven aan K. N. V. B.	5-9-1931	
Opgegeven aan A. V. B.	5-9-1931	

Moore's Modern Methods
Model 1497. F. W. Salomon, Damerak 62, Amsterdam C, Telefoon 43255

*Inschrijving van Rinus Bijl als seniorspeler bij Ajax.
De AVB is de Amsterdamsche Voetbalbond waartoe Ajax organisatorisch behoorde.*

Rinus Bijl naar Vriendenschaar

In 1932 werd Dolf van Kol trainer bij Vriendenschaar. Onze vereniging had sinds 1924 gerenommeerde Engelse trainers in dienst, zoals John Bollington (ooit ook eenmalig bondscoach van het Nederlands elftal), Joseph William Julian en John George 'Tim' Coleman.

Deze trainers werden door de Algemene Nederlandsche Voetbalvereniging De Zwaluwen gecontracteerd en vervolgens onderverhuurd aan voetbalverenigingen in Nederland. De Zwaluwen was een voetbalorganisatie die op 17 juli 1907 was opgericht met als hoofddoel het verbeteren van het spelpeil van het voetbal in Nederland. De trainers oefenden doordeweeks verscheidene clubs en zolang het nog licht was, want lichtinstallaties bestonden toen niet of nauwelijks.

Dolf van Kol (1902-1989), oud-speler van Ajax (174 wedstrijden) en international (33 x) stond ook bij De Zwaluwen onder contract. Langs deze weg kwam hij 1932 als trainer terecht bij Vriendenschaar. Van Kol was in die tijd een nationale voetbalheld. Hij was bij Ajax eigenlijk nog helemaal niet uitgevoetbald, maar hij koos ervoor zijn voetbalervaring te gelde te maken. Hij was nog geen dertig jaar, maar in een gezin met vier kinderen moest er brood op de plank komen. Wie betaald trainer werd, mocht van de voetbalbond evenwel niet meer als speler worden opgesteld. Dat was tegen de toenmalige amateurbepalingen.

Als trainer ging Dolf van Kol onder vermoedelijk dezelfde condities als de Engelse trainers aan de slag. Eerst bij De Spartaan uit Amsterdam en met ingang van het seizoen 1932/33 bij Vriendenschaar. Van Kol wist vast en zeker dat er bij Ajax een talentrijke jonge speler rondliep, ene Rinus Bijl, die op dat moment nog niet in het eerste elftal van Ajax speelde. Het kan haast niet anders dat hij Rinus meetroonde naar Vriendenschaar. Broer Jan, die in het seizoen 1928/29 al eens bij Vriendenschaar had gespeeld zij het onder 'verdachte' omstandigheden, meldde zich wederom bij onze vereniging aan.

Onder welke condities Rinus en Jan Bijl bij Vriendenschaar zijn gaan voetballen, is niet bekend. Waarschijnlijk toch tegen een of andere

vergoeding. Ook in die tijd waren er al ontelbare 'brood'voetballers. Zowel Rinus als Jan bleven in Amsterdam wonen. Het voor de hand liggende reisvervoer naar Culemborg was met de trein.

Rinus Bijl vier seizoenen bij Vriendenschaar

Rinus en Jan werden voor het eerst in het eerste elftal van Vriendenschaar opgesteld op 3 juli 1932. Dat gebeurde in een vriendschappelijke wedstrijd tegen een combinatie van het Rotterdamse Feijenoord. De Rotterdammers kregen een 10-2 nederlaag aan de broek. De Culemborgsche Courant schreef dat Rinus Bijl (aangeduid als 'Bijl junior') een goede indruk achterliet, maar dat Jan Bijl (aangeduid als 'Bijl senior') een gemiddelde speler was waarvan Vriendenschaar er al voldoende van had.

Rinus en Jan maakten in het seizoen 1932/33 deel uit van de hoofdmacht van Vriendenschaar. Vriendenschaar werd met afstand kampioen van de derde klasse. En met een imposant doelsaldo 66 – 26 uit 14 wedstrijden. Het precieze aandeel in de score van Rinus Bijl is niet bekend. Bij de daarop volgende promotie-degradatie-wedstrijden voor een plaats in de tweede klasse moest Vriendenschaar het afleggen tegen De Hollandiaan. Erg zuur, omdat Vriendenschaar juist in 1933 haar vijfentwintigjarig bestaan met een promotie had willen vieren.

Op 17 april 1933, Tweede Paasdag, werd Vriendenschaar afdelingskampioen door een 6-1 zege op DOSB. Staande v.l.n.r. Teunis van Vugt (voorzitter), Riens Copier, Jan Bijl, Teunis Vink, Jo van Ekris, Eef Bronk, Riens Bronk, Maas Deenik (bestuur), Dirk van der Stroom. Zittend v.l.n.r. Wim van 't Verlaat, Ko van Kuik, Rinus Bijl, Appie van Dalzen, Jan den Dunnen.

Eerste elftal 1934. Staande v.l.n.r. Nico de Jong, Eef Bronk, Teunis Vink, Riens Bronk, Riens Copier, Jo van Ekris. Zittend v.l.n.r. Wim van 't Verlaat, Appie van Dalzen, Rinus Bijl, Ko van Kuik en Kees van Lint.

In het daarop volgende seizoen 1933/34 was Vriendenschaar bijna onverslaanbaar. Het werd opnieuw kampioen van de derde klasse. In 18 competitiewedstrijden werd liefst 104 keer gescoord. Rinus had er een groot aandeel in. Bodegraven werd thuis met 10-0 verslagen en Rinus nam in deze wedstrijd zeven treffers voor zijn rekening. Ook broer Jan stond weer in de basis van het eerste. Bij de promotie/degradatiecompetitie ging het voor Vriendenschaar echter weer mis. Nu verloor Vriendenschaar na een beslissingswedstrijd van UVV met 2-1 en bleef ons eerste elftal veroordeeld tot een langer verblijf in de derde klasse.

Dolf van Kol vertrok aan het einde van het seizoen 1933/34 bij Vriendenschaar en de Engelsman Mr. J.H. Marchall zou hem tot en met 1938 opvolgen. Vriendenschaar probeerde in het seizoen 1934/35 opnieuw te promoveren. Vriendenschaar werd weer met grote voorsprong afdelingskampioen. Nu werd er in 18 wedstrijden 94 keer gescoord. Eindelijk won Vriendenschaar ook eens de promotie-degradatiecompetitie. Na een 0-2 zege op HVC uit en in Amersfoort was Vriendenschaar tweedeklasser.

In het succes van Vriendenschaar had Rinus als veel scorende middenvoor weer een groot aandeel. Jan werd steeds minder opgesteld. Aan het einde van het seizoen vertrok hij bij Vriendenschaar. Waarheen, weten we niet. Bekend is wel dat hij in latere tijd een niet onbelangrijke voetbaltrainer is geworden, ook in het betaald voetbal, bij NEC Nijmegen, Heracles Almelo, VVV Venlo, Noad Tilburg en Sportclub Emma.

Rinus had, sinds hij bij Vriendenschaar voetbalde, een relatie gekregen met Tonia (Antonia Gozewina), de dochter van Teunis van Vugt, in die jaren voorzitter van Vriendenschaar. Rinus zou in 1940 met haar trouwen en twee kinderen krijgen.

Na de promotie van Vriendenschaar naar de tweede klasse twijfelde Rinus echter of hij bij Vriendenschaar zou blijven. Rinus was allang geen lokale voetbalheld meer en waarschijnlijk had Ajax al aan hem getrokken. Bij een interview met de Culemborgsche Courant op 27 juli 1935 hield hij nog de boot af. Mogelijk had hij al voor Vriendenschaar bedankt. Daarvan is hij kennelijk later teruggekomen.

Eerste elftal kampioen en gepromoveerd naar de tweede klasse Amersfoort 19 mei 1935.

Staande v.l.n.r. Jan Kerkhof, Teunis van Vugt, Eef Bronk, Riens Bronk, Jo van Ekris, Teunis Vink, Nico de Jong, Riens Copier, Maas Deenik, Huib van Veen, Jan van Lint, Leen van Kempen, Jo Derks, Mr. Marshall (trainer). Zittend v.l.n.r. Ysbrand Boorsma, Wim van 't Verlaat, Ad Mudde, Rinus Bijl, Ko van Kuik en Kees van Lint.

Dat blijkt uit de ledenlijst van Vriendenschaar voor het seizoen 1935/36 (in ons bezit). Rinus komt niet voor in de alfabetische lijst van leden die loopt van 1 tot en met 222. Later is hij bijgeschreven als lid nummer 224. Hoe dan ook, Rinus speelde in het nieuwe seizoen toch bij de kersverse tweedeklasser. Vriendenschaar was lange tijd kampioenskandidaat, maar moest in de slotfase afhaken. Aan het einde van dit seizoen bedankte Rinus alsnog voor Vriendenschaar en maakte hij de overstap naar Ajax.

Rinus Bijl weer bij Ajax

Op de website van Ajax (www.afc-ajax.info/nl) is exact te vinden welke wedstrijden Rinus bij Ajax heeft gespeeld. In het seizoen 1936/37 was Rinus geen basisspeler in de reguliere competitie. Maar Ajax werd kampioen van district West I en nam deel aan de competitie om het landskampioenschap. Rinus werd hierin wél als basisspeler ingezet, althans in vijf van de acht wedstrijden. Zijn eerste optreden was op 18 april 1937 in de kampioenswedstrijd tegen PSV, die met 5-2 werd gewonnen. Hierna was Rinus niet meer weg te denken uit de basis van Ajax.

De Sportkroniek meldde:

'Bij de Amsterdammers speelde Bijl zich in het eerste elftal. Als hij nog een tikje sneller wordt, is hij de beste binnenspeler die wij in tijden bij de club van Koolhaas (de voorzitter van Ajax) zagen.'

Het logo van Ajax dat in 1928 bij de club werd ingevoerd en nog steeds 'nostalgisch' wordt gekoesterd.

Aanval van Ajax in de thuiswedstrijd op 16 mei 1937 tegen Be Quick (Groningen) om het landskampioenschap. Ajax won met 2-1. Rinus, op de foto in het midden, maakte beide doelpunten.

Ajax voorafgaande aan de thuiswedstrijd tegen Feijenoord op 23 mei 1937. Ajax won met 2-0 en was daarmee landskampioen. Staande v.l.n.r. Jack Reynolds (trainer), Gerrit Keizer (doelman), Dick Been, Ko Loois, Wim Anderiessen (aanvoerder), Piet van Reenen, Jan Schubert, Rinus Bijl, Erwin van Wijngaarden en Henk Blomvliet. Zittend v.l.n.r. Jan van D iepenbeek, Jan Stam en Jan Gerritsen.

*Ajax seizoen 1937/38. Staande v.l.n.r. Jan van Diepenbeek, Ko Loois, Dick Been, Wim Anderiessen, Jan Schubert en helemaal rechts Gerrit Keizer.
Zittend v.l.n.r. Henk Blomvliet, Rinus Bijl, Piet van Reenen, Tjeerd Aukema en Erwin van Wijngaarden.*

In het seizoen 1937/38 speelde Rinus in 18 competitiewedstrijden en scoorde hij 11 keer.
In het seizoen 1938/39 speelde Rinus in 16 competitiewedstrijden en scoorde hij 14 keer.
Omdat Ajax in 1939 kampioen van dit keer district West II was geworden, volgden er wedstrijden om het landskampioenschap.

In de acht wedstrijden scoorde Rinus 7 keer. Met 21 officiële doelpunten was Rinus in dat seizoen ook topscorer bij Ajax. Rinus had dus een groot aandeel in het nieuwe landskampioenschap van de Amsterdammers. Het seizoen 1939/40 was wat minder. Rinus werd in 11 wedstrijden opgesteld en scoorde 5 keer.

Ajax – DWS 4 juni 1939. Uitslag 1-1. Rechtsbuiten Gerrit Fischer kopt de bal richting Rinus Bijl, geheel rechts.

Op 24 juni 1939 behaalde Ajax het landskampioenschap na een 3-0 zege op Eindhoven. Rinus Bijl scoorde het tweede en derde doelpunt. Staande v.l.n.r. Gerrit Keizer, Henk Blomvliet, Ko Loois, Wim Anderiessen, Jan Schubert en Dick Been. Zittend v.l.n.r. Jan Stam, Gerrit Fischer, Rinus Bijl, Piet van Reenen en Erwin van Wijngaarden.

Het was landelijk nieuws toen de dagbladen uit de Sportkroniek van 5 september 1940 hadden gelezen dat Ajaxaanvaller Rinus Bijl overschrijving naar Vriendenschaar had aangevraagd. Rinus zou nog wel in het seizoen 1940/41 voor Ajax spelen en pas vanaf seizoen 1941/42 voor Vriendenschaar in actie komen. Maar bij Vriendenschaar zou hij al wel aan de slag gaan als (onbezoldigd?) trainer.

Rinus kwam in het seizoen 1940/41 nog uit in 13 competitiewedstrijden voor Ajax, waarin hij 11 keer scoorde. Rinus speelde in dat seizoen mee in een van de merkwaardigste competitiewedstrijden die Ajax ooit speelde. Het was tegen het Haagse VUC op 16 maart 1941. Bij de rust stond VUC met liefst 6-0 voor. Maar na de rust kwam Ajax op stoom. Rinus scoorde 6-1. Uiteindelijk werd het 6-6. Rinus had nog de winnende treffer voor Ajax op de schoen, maar hij miste.

Drie weken later, op 6 april 1941 speelde Rinus de laatste keer in een competitiewedstrijd voor Ajax. Thuis won Ajax van HBS met 2-0 en Rinus maakte beide doelpunten. Het was ook de laatste wedstrijd van het seizoen en Ajax eindigde op de tweede plaats achter afdelingskampioen VSV uit Velsen. Inmiddels was Rinus op 10 januari 1940 in het huwelijk getreden met Tonia van Vugt. Op 11 december van dat jaar werd hun dochter geboren.

Rinus Bijl terug bij Vriendenschaar

De Nederlandsche Voetbalbond verleende per 1 augustus 1941 de eerder aangevraagde overschrijving van Rinus naar Vriendenschaar. Hierdoor was Rinus vanaf het seizoen 1941/42 speelgerechtigd voor onze vereniging. Met 15 doelpunten in deze competitie werd hij tegelijk topscorer. Het meedoen van Rinus was in dat seizoen van groot belang, want Vriendenschaar moest het stellen zonder belangrijke spelers door vertrek, ziekte, blessures en nog erger. Dat laatste gold zeker de gebroeders Jan en Frits Richter, beiden spelers van het eerste elftal. Zij waren zogeheten Rijksduitsers en moesten voor Duitsland hun dienstplicht vervullen. Jan Richter, goed voor 25 doelpunten in het vorige seizoen, was in het seizoen 1941/42 langdurig afwezig. En zijn jongere broer Frits sneuvelde bij oorlogshandelingen in Rusland. Door langdurige absentie kwam Jan Richter in het seizoen 1941/42 niet verder dan 4 treffers. De Volewijckers uit Amsterdam werd kampioen in 1942. Vriendenschaar eindigde, na lang meegedaan te hebben om het kampioenschap, op de derde plaats.

Eerste elftal 1941 tijdens het Zilveren Pont toernooi van De Volewijckers op het Mosveld te Amsterdam-Noord. Staande v.l.n.r. Jan Bronk, Ad Mudde, Koen van Lint, Frans Saltzherr, Eef Bronk, Bart van den Ham, Rinus Lamboo (leider). Zittend v.l.n.r. Jan Richter, Kees Gerbrands, Rinus Bijl, Bertus Ansems, Jo van Zomeren.

Vriendenschaar smaakte wel het genoegen om de Amsterdammers thuis met 4-3 te verslaan en uit met 2-2 gelijk te spelen. Bovendien had Vriendenschaar voorafgaande aan de competitie De Volewijckers al met 5-6 verslagen in het door deze club op 7 en 14 september 1941 georganiseerde Zilveren Pont toernooi. Vriendenschaar won dit toernooi.

Qua scoringsdrift nam Rinus Bijl ons eerste elftal in het volgende seizoen 1942/43 wederom op sleeptouw. Van de 60 gescoorde doelpunten nam Rinus er 25 voor zijn rekening. Vriendenschaar eindigde op de vijfde plaats, vooral doordat de verdediging van het elftal teveel goals (48) doorliet.

Eerste elftal 1 november 1942 in stadion Galgenwaard te Utrecht tegen Hercules (2-1 voor Hercules). Staande v.l.n.r. Job Eikelenstam, Jan Bronk, Bertus Ansems, Ot van Zoelen, Henk Hak, Bart van den Ham, Wouter den Hartog. Zittend v.l.n.r. Ad Mudde, Jo van Zomeren, Frans Saltzherr, Rinus Bijl, Karel Smits en Klaas Eegdeman.

Op 6 februari 1944 versloeg ons eerste elftal DWV in eigen huis met 0-4. Daarmee werd de weg vrij gemaakt naar het kampioenschap van de tweede klasse. Staande v.l.n.r. Ot Verkerk, Jan Bronk, Dries Coenmans (bestuurslid), Wouter den Hartog, Ot. van Zoelen, Frans Saltzherr, Leen Vink, Eef Bronk, Teunis Vink, Bart van den Ham, Albert Delmee (verzorger), Kees Gerbrands en Rinus Mouthaan. Zittend v.l.n.r. Bertus Ansems, Karel Smits, Rinus Bijl, Pluut in den Eng en Jo van Zomeren.

In het seizoen 1943/44 werd Vriendenschaar afdelingskampioen van de tweede klasse. Van de 65 gescoorde doelpunten, nam Rinus er 24 voor zijn rekening en was hij met afstand weer topscorer. Vriendenschaar moest na afloop van deze competitie met de afdelingskampioen van het seizoen 1942/43, DOS uit Utrecht, twee beslissingswedstrijden spelen om uit te maken wie verder mocht in de promotiecompetitie, waaraan ook OSV uit Oostzaan en KFC uit Koog aan de Zaan deelnamen.

De beslissingswedstrijden tegen DOS eindigden in een teleurstelling, vrijwel zeker ook vanwege een knieblessure die Rinus Bijl tegen het einde van de competitie had opgelopen. Daardoor ontbrak Rinus geheel bij de eerste beslissingswedstrijd tegen DOS op 23 april 1944 (1-1). Op 30 april 1944 kon Rinus slechts op halve kracht worden ingezet al was hij toch nog de beste speler aan Culemborgse zijde. Vriendenschaar verloor in Culemborg met 1-2 en was uitgeschakeld voor eventuele promotie naar de eerste klasse.

Foto van de tweede beslissingswedstrijd in een volgepakt sportpark Westersingel op 30 april 1944. Vriendenschaar verloor met 1-2 van DOS.

Rinus Bijl speelde weer mee maar niet echt fit. Bart v.d. Ham miste een overigens omstreden penalty.

Eerste elftal 5 mei 1946. Foto ter gelegenheid van het afscheid van Jan Bronk die zou worden uitgezonden als onderofficier naar toenmalig Nederlands Indië.

Staande v.l.n.r. Dries Coenmans, Albert Delmee(verzorger), Eef Bronk, Jovan Zomeren, Frans Saltzherr, Pluut in den Eng, Otvan Zoelen, Karel Smits, trainer Hoozeveld, Bart van den Ham, Chiel Wammes.

Voor v.l.n.r. Bertus Ansems, Henk Hak, Rinus Bijl, Jan Bronk, Koen van Lint en Eef Hoeven.

Vanwege de oorlog was er in het seizoen 1944/45 in het geheel geen sprake van competitievoetbal, wel weer in het seizoen 1945/46. Vriendenschaar bereikte een vijfde plaats in de eindrangschikking, met de kanttekening dat er vele blessures waren. Rinus Bijl moest diverse keren afhaken wegens gebrek aan vorm. Toch was hij ook in dit seizoen topscorer met 15 doelpunten.

In het seizoen 1946/47 kwam Rinus Bijl slechts beperkt in actie als speler van het eerste elftal. Het is onduidelijk waardoor Rinus pas op 27 november 1946 voor het eerst in deze competitie in actie kwam. Hij scoorde wel meteen een doelpunt in de voor hem eerste de beste thuiswedstrijd tegen TOG uit Amsterdam (6-2). Aan zijn deelname in deze competitie kwam een vroegtijdig einde toen hij door de KNVB langdurig werd geschorst: met ingang van 25 maart 1947 tot en met 9 november 1947. Hij zou trainingen verzorgd hebben bij eersteklasser De Volewijckers uit Amsterdam en was – we vermoeden het – daarvoor betaald. Het was in ieder geval een overtreding van het toenmalige huishoudelijk reglement van de KNVB, artikel 31. Het bestuur van Vriendenschaar had de schorsing ‘onder de pet

willen houden’, maar kon niet aan de vraag van de supporters ontkomen waarom Rinus niet meer in het eerste elftal stond. Rinus Bijl scoorde in dit seizoen slecht 4 keer. Het eerste elftal bereikte bij een gedeeltelijke inzet van Rinus een zesde plaats.

In het seizoen 1947/48 had Vriendenschaar opnieuw te maken met veel blessures en schorsingen. Ook de trainingsopkomst was beneden peil. Rinus kon vanwege zijn schorsing pas op 16 november 1947 uitkomen thuis tegen Watergraafsmeer. Het werd een 1-0 zege dank zij het doelpunt dat Rinus scoorde. Maar in de volgende wedstrijden was Rinus afwezig. Het is niet meer te achterhalen waardoor. Het eerste elftal zonk na de jaarwisseling steeds verder weg. De ene na de andere nederlaag werd geleden. Ons elftal moest zich op 14 maart 1948, in de laatste wedstrijd thuis, in veiligheid brengen. Dat moest gebeuren tegen Alkmaarse Boys, waar het een week eerder in Alkmaar met 3-2 van had verloren. Rinus werd van stal gehaald en speelde thuis mee. Vriendenschaar won met 6-1 en Rinus scoorde. Het was zijn enige doelpunt in dit seizoen. Er moest nog één competitiewedstrijd, van geen betekenis meer, gespeeld worden tegen Volendam.

Vriendenschaar op 30 mei 1948 in Volendam. Staande v.l.n.r. Koen van Lint, Job Eikelenstam, Bart v.d. Ham, Gorius Ansems, Dick Louwerse, Leen Vink, Jo van 't Verlaat, Eef Hoeven. Zittend v.l.n.r. Albert Delmee, Jan Bronk, Henk van Beest, Karel Smits, Kees Gerbrands, Wouter den Hartog, Bertus Ansems en Rinus Bijl.

Het was een inhaalwedstrijd die formeel nog uitgespeeld moest worden. Maar na de in Culemborg gewonnen wedstrijd tegen Alkmaarsche Boys had de KNVB eerst nog een bekercompetitie georganiseerd. De wedstrijd tegen en in Volendam vond daardoor pas twee-en-een halve maand later plaats, op 30 mei 1948.

Ons eerste elftal had besloten om er maar een feestdag van te maken. Dus ging het elftal onder andere in Volendams kostuum op de foto. En na wellicht paling en jenever stond er een mogelijk wankel Culemborgs team in het veld. Volendam maakte gehakt van Vriendenschaar dat een 10-0 nederlaag zou lijden. De zwaarste competitienederlaag ooit in de geschiedenis van Vriendenschaar. Het was ook de laatste wedstrijd van Rinus Bijl bij Vriendenschaar.

Onze portrettengalerij

*Ditmaal wederom een oude bekende in onze portrettengalerij: de populaire Vriendenschaar-speler Bijl, die ook een tijdlang voor Ajax is uitgekomen.
(Teek. Sytze Henstra)*

Karikatuur van Rinus Bijl

Rinus Bijl in vertegenwoordigende elftallen

Vanaf het moment dat Rinus Bijl bij Ajax was doorgebroken was hij ook een belangrijke kandidaat in vertegenwoordigende elftallen. Zelfs het Nederlands elftal lonkte. Maar in die jaren gaf men uiteindelijk de voorkeur aan Feijenoorder Leen Vente als midvoor.

Wel werd Rinus diverse malen geselecteerd voor het Amsterdamse elftal. Hiervoor werden de beste spelers van gewoonlijk de eersteklassers Ajax, Blauw-Wit en DWS uitgenodigd, aangevuld met enkele spelers van andere Amsterdamse clubs, zoals De Volewijckers.

Ontmoetingen tussen stedenelftallen waren in die tijd zeer populair. Wedstrijden werden door duizenden toeschouwers bezocht. Hoofdstad Amsterdam speelde vaak tegen Brussel, hoofdstad van België. En de havenstad Rotterdam speelde vaak tegen de Belgische havenstad Antwerpen.

Wedstrijden die ook veel belangstelling trokken, waren die van de Zwaluwen. De spelers in het Zwaluwenelftal werden geselecteerd door de keuzecommissie van het Nederlands elftal. In het Zwaluwenelftal werden spelers opgesteld die mogelijk een plaats in het Nederlandse elftal zouden kunnen bemachtigen.

We hebben waarschijnlijk niet alle stedenwedstrijden waarin Rinus Bijl speelde, kunnen achterhalen. Wel werd op zaterdag 2 mei 1937 de wedstrijd Amsterdam – Brussel gespeeld. Rinus Bijl was bij Amsterdam opgesteld. Amsterdam verloor met 0-1.

Een week later speelde Amsterdam opnieuw. Op 9 mei 1937 was Stoke City uit de eerste divisie van Engeland te gast (tegenwoordig zouden we spreken van de Premier League). Ook deze wedstrijd, met Rinus Bijl in de gelederen, ging met 0-1 verloren.

Voor de wedstrijd Zwaluwen – Roode Duivels op 9 februari 1938 waren Rinus Bijl en nog twee Ajacieden uitgenodigd. De Roode Duivels waren in België wat de Zwaluwen in Nederland waren.

Echter op deze 9 februari viel Bijl niet te beoordelen. In verband met een zeer belangrijke competitiewedstrijd tegen VSV uit Velsen werden de drie Ajaxspelers op het laatste moment teruggetrokken.

De wedstrijd Amsterdam – Brussel op 21 februari 1938 werd door Amsterdam met 3-0 gewonnen, Bijl speelde mee en maakte het derde doelpunt.

Op woensdagavond 16 maart 1938 was er een lichtwedstrijd in Luik tussen de Roode Duivels en het Zwaluwenelftal 1-0. De Zwaluwen verloren met 1-0. Het elftal van de Zwaluwen met Rinus in de gelederen toonde zich een homogeen elftal zonder uitblinkers, aldus de landelijke pers. Pikant detail: bij het onderweg overstappen van trein werd de kleding vergeten mee te nemen. Daardoor speelden de Zwaluwen de eerste helft in het tenue van de Luikse thuisploeg, Royal FC Tilleur. In de tweede helft was het elftal gekleed in het nagekomen goede tenue met oranje shirt.

Rinus Bijl werd ook opgesteld in het Amsterdamse elftal dat op Tweede Kerstdag, 26 december 1938, tegen het Zwaluwenelftal zou spelen. Wegens slechte terreinomstandigheden werd de wedstrijd verplaatst naar Nieuwjaarsdag, 1 januari 1939. Maar ook toen werd de wedstrijd afgelast. Uiteindelijk kon de wedstrijd op 27 februari 1939 worden gespeeld. Amsterdam won met 5-1 en Rinus Bijl maakte enkele doelpunten.

Rinus Bijl vertegenwoordigde het Amsterdam elftal weer in stedenontmoetingen met Brussel. Op 23 maart 1939 won het Amsterdamse elftal met 1-2 van Brussel. En op 20 april 1939 werd het in Amsterdam 1-1.

En dan is er nog het Vierbondentoernooi in de maand juni 1940. De stedenelftallen van Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Haarlem speelden een meerdaags toernooi waarvan de recettes ten goede moesten komen aan het in mei 1940 gebombardeerde Rotterdam.

Het is opmerkelijk dat zo kort na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, voor Nederland vanaf 10 mei 1940, het voetballen hervat werd. In het Amsterdamse elftal was Rinus Bijl opgesteld.

RIJKSTELEGRAAF					
VERKORTINGEN VOOR BETAALDE DIENSTAANWIJZINGEN					
D = Dringend	PC = Kennisgeving Ont-	GP = Poste Restante			
RPx = Antwoord betaald	vangst	MP = Eigenhandig			
x (bedrag)	TC = Collationneering	LX = Geluktelegram			
XP = Bode betaald	TR = Telegraaf restant	RM = Overneming			
NOTA. HET RIJK VERGOEDT GEEN SCHADE, VEROORZAAKT DOOR HET IN HET ONGEREDEDE RAKEN, DE VERMINKING OF DE VERTRAGING IN DE OVERKOMST VAN EEN TELEGRAM.					
TELEGRAM					
NAAM VAN HET KANTOOR VAN: (a) AFZENDING, (b) BESTEMMING	TELEGRAM NUMMER	AANTAL WOORDEN	TIJD VAN (a) AANNEMING, (b) ONTVANGST DATUM TIJD		DIENT- BIJVOEGSELS
a Utrecht	316401	22	a 20/11/1943	17.15	
b			b 1943	18.00	
Wil bij uitnodigen als middenvoor voor Utrechts elftal gaarne bericht of op zijn komst kan worden gerekend. Borneveld.					
DRAAD OF TOESTEL- NUMMER:					Mod. T 17* (Groot) L 2184 - '43 - K 983 Bedrijfsnr 0/1902/0407 NADruk IS VERBODEN

Telegram aan Vriendenschaar d.d. 28 november 1943 waarin Rinus Bijl wordt uitgenodigd voor het Utrechts Elftal op Nieuwjaarsdag 1944.

Na de overstap naar Vriendenschaar kwam Rinus Bijl vanaf 1943 weer in actie voor een vertegenwoordigend elftal, nu voor dat van Utrecht. Door de uitstekende prestaties van Vriendenschaar, het werd in 1944 kampioen, stonden verscheidene Vriendenschaarspelers in de belangstelling: naast Rinus Bijl ook Bart van den Ham en Jan Bronk. Met Rinus Bijl, maar ook met Bart van den Ham in de gelederen, won op Nieuwjaarsdag 1944 het Utrechtsch elftal met 5-2 van het stedelijk elftal van Hilversum.

Op 19 maart 1944 zou Rinus Bijl, samen met het backstel Jan Bronk en Bart van den Ham, een wedstrijd spelen tegen het Limburgs elftal. Rinus moest echter vanwege zijn knieblesure afhaken. Het Utrechtse elftal won overigens met 2-7.

Op 18 november 1945, Nederland is inmiddels bevrijd, speelde het Utrechts elftal tegen een elftal uit de Mijnstreek (Limburg). Het Mijnstreekelftal bevatte een bovengemiddeld aantal voetbaltalenten onder wie keeper Frans de Munck. In het Utrechts elftal waren Rinus Bijl en Jan Bronk opgenomen. De wedstrijd in stadion Galgenwaard was uitverkocht met tienduizend toeschouwers. Het Utrechts elftal won met 2-1, hoewel volgens voetbalkenners het Mijnstreekelftal beter was.

Op woensdagavond 20 februari 1946 speelde het Utrechts elftal een lichtwedstrijd in stadion Galgenwaard tegen het Zwaluwelftal. In het Utrechts elftal was behalve Rinus Bijl ook Jan Bronk opgesteld. Het weer was erg slecht, maar er was toch veel publiek. De wedstrijd eindigde in 3-3.

Rinus Bijl als trainer van Vriendenschaar

Hoewel Rinus Bijl in het seizoen 1940/41 nog bij Ajax voetbalde, ging hij in dat seizoen bij Vriendenschaar aan de slag als trainer. Hoe dat financieel was geregeld, is nergens vermeld. In die tijd mocht, vanwege de strenge amateurbepalingen, een betaald trainer niet als speler deelnemen aan wedstrijden in het Nederlandse amateurvoetbal (zie Dolf van Kol). Maar er viel er natuurlijk van alles te regelen. Toen Rinus Bijl bij Vriendenschaar aan de slag ging als trainer had hij beslist ook als zodanig ervaring opgedaan bij andere clubs, terwijl hij tegelijkertijd bij Ajax voetbalde. Maar dat is nergens vastgelegd.

Vriendenschaar beschikte in die tijd niet over een lichtinstallatie. Pas in 1948 werd bij Vriendenschaar een heel eenvoudige verlichting voor een 'oefenhoek', ingericht. Dus werd het trainingsseizoen tot die tijd verdeeld over een veldtraining, zolang het buiten nog licht was, en een indoortraining in een te huren zaal. Eigenlijk begon het voetbalseizoen al in september met indoortraining, terwijl aansluitend pas vanaf april veldtraining mogelijk was.

In het jaarverslag van onze vereniging is beschreven dat de indoortraining voor het seizoen 1940/41 plaats vond in de gymzaal van Kracht en Vriendschap. De trainingen onder leiding van Rinus Bijl werden met groot enthousiasme gevolgd. *'Het deed ons steeds weer prettig aan tijdens de oefeningen een prettige, kameraadschappelijke geest te ontmoeten'*, aldus het jaarverslag. Overigens verzorgde Rinus de training van de senioren. Trainingen voor de jeugd werden door anderen gedaan. Wellicht is het nog eens goed op te merken dat Nederland sinds mei 1940 bezet was door Duitsland, maar dat kort daarna het dagelijkse leven weer grotendeels 'genormaliseerd' was.

Ook in het seizoen 1941/42 was er, blijkens het jaarverslag, veel waardering voor de wijze waarop Rinus Bijl de trainingen leidde. Er werd door het bestuur een trainingsinsigne ingesteld voor de spelers die meer dan 80% van de trainingen hadden bijgewoond. En ook over de training in het seizoen 1942/43 onder leiding van Bijl was het bestuur zeer te spreken. Dat gold uiteraard ook voor het seizoen 1943/44 toen het eerste elftal zelfs kampioen van de tweede klasse werd.

Direct na afloop van dit seizoen kwam, vanwege de oorlogshandelingen, de Nederlandse voetbalcompetitie 1944/45 geheel tot stilstand. Bij Vriendenschaar werden de indoortrainingen afgelast. Direct na de Bevrijding zou Rinus Bijl weer met de veldtrainingen gaan beginnen. Maar vanwege de slechte treinverbindingen in die tijd – en Rinus woonde nog altijd in Amsterdam – kwam daar niks van terecht. De veldtrainingen werden door de jeugdleider A. Hoogeveen waargenomen. Het bestuur constateerde dat veel spelers niet het plichtsbesef hadden om de trainingen te volgen.

In het seizoen 1945/46 bleef Rinus bij Vriendenschaar buiten beeld. Volgens Wikipedia, de internet-encyclopedie, was hij trainer geworden van JOS/Watergraafsmeer (van 1945 – 1948) en sinds 1951 van RKAVIC. De indoortrainingen, ditmaal in een zaal van café Buitenlust (ook wel dancing Buitenlust, ook wel de zaal van C. Draijer, Dahliastraat 1 genoemd), werden verzorgd door Hoogeveen. Eerste-elftal-speler Jan Bronk nam aansluitend de veldtraining voor zijn rekening. Het verenigingsbestuur wilde eigenlijk, net als vóór de oorlog weer een Engelse trainer contracteren, maar daar kwam niks van terecht.

In het seizoen 1946/47 kwam de indoortraining weer voor rekening van Hoogeveen. Deze trainingen werden opnieuw gehouden in de zaal van café Buitenlust. Voor de veldtraining bij de senioren was er een overeenkomst gesloten met oud-NEC-speler J. Lodesteijn. Het bestuur was niet tevreden over de opkomst van de spelers. Rinus Bijl ging per 1 april weer bij Vriendenschaar aan de slag, nu als veldtrainer bij de jeugd.

In het seizoen 1947/48 werden de trainingen bij de senioren verzorgd door Lodesteijn, terwijl Rinus Bijl weer de jeugdtraining voor zijn rekening nam. De indoortrainingen vonden plaats in de zaal van café Buitenlust. Voor het volgende seizoen probeerde het bestuur Dolf van Kol weer te contracteren voor de senioren. De onderhandelingen waren in een zeer ver gevorderd stadium. De Culemborgsche Courant meldde al de komst van Van Kol, die in de periode 1932-1934 al eens succesvol trainer bij Vriendenschaar was geweest. Maar ditmaal liet Van Kol Vriendenschaar op het laatste moment, tot grote verontwaardiging, in de steek. Uiteindelijk kon Vriendenschaar in de persoon van de heer M. van Gelder een nieuwe trainer vinden. Die zou trainer zijn vanaf het seizoen 1948/49 tot en met het seizoen 1951/52.

Daarna wist Vriendenschaar toch weer Rinus Bijl als trainer aan zich te binden: van het seizoen 1952/53 tot en met het seizoen 1954/55. In het clubblad uit die tijd verschenen artikelen van zijn hand over techniek, tactiek, trainingsinzet en spelsystemen. Het eerste elftal bereikte in de competitie 1952/53 een vierde plaats. Het bestuur was te spreken over de training van Rinus Bijl, maar minder over de trainingsinzet van de spelers:

‘De training stond onder leiding van M.F. Bijl, die helaas niet de gelegenheid kreeg door een te slappe opkomst zijn niet geringe gaven volledig tot zijn recht te doen komen. Immers een trainer kan zonder spelers niets bereiken.’, aldus het verenigingsjaarverslag. De prestaties van de seniorenelftallen waren overigens toch heel goed, met daarbij wederom een vierde plaats voor het eerste elftal. De trainingsopkomst was redelijk te noemen.

Eerste elftal 16 mei 1954 met trainer Rinus Bijl. Vriendenschaar kwam op die dag uit tegen het elftal van de Afdeling Brabant (uitslag 8-2). Staande v.l.n.r. Dik Pels, (Koos) Romijn, Jan de Jager, Rinus Bijl (trainer), Wim Verkerk, Henny Richter, Jan Richter. Gehurkt v.l.n.r. Wim Draaier, Koos de Koning, Rini van der Heiden, Cees van Son, Henk van Son.

Seizoen 1954/55 was het laatste met Rinus Bijl als trainer van Vriendenschaar. Een zeer opmerkelijk seizoen want de KNVB besloot op 25 november 1954 tot invoering van het betaald voetbal. Vriendenschaar had zich eerder, in een ledenvergadering op 4 augustus 1954, uitgesproken om bij de amateurs te blijven voetballen. Er was ook geen geld voor deelname aan het betaalde voetbal.

De trainingsfaciliteiten waren verbeterd door de aanleg van een nieuwe lichtinstallatie voor het tweede veld. Toch stelde het bestuur even later vast dat er ondanks een uitstekende trainingsverlichting en ondanks de beschikbaarheid van een trainer, er naar verhouding geen spelers waren. De resultaten van het eerste elftal waren ronduit slecht.

Het bestuur schreef in het clubblad van mei 1955: *‘Per 30 April eindigt het contract dat wij hadden met trainer Bijl. Wij gaan dus afscheid nemen van een figuur, die in onze vereniging grote verdiensten heeft gehad op velerlei gebied. Wij herinneren ons nog zijn*

triomfen als midvoor van ons eerste elftal; zijn successen bij het grote Ajax; zijn onovertroffen leiding bij de jeugdtraining en tenslotte zijn werkzaamheden als trainer bij onze senioren de laatste twee jaar. We moeten vaststellen dat het laatste deel niet het succesrijkste is geweest. De oorzaak daarvan is niet te zoeken bij vriend Bijl. Immers een trainer mag nog zo goed zijn, hij bereikt geen resultaten als de spelers niet medewerken. Als de opkomst matig is en onregelmatig, mag men van een trainer geen wonderen verwachten.’

Het bestuur merkte op dat er radicale bezuinigingen in het verschiet lagen en dat de grootste kostenpost, de training, niet aan bezuinigingen zou kunnen ontkomen.

Rinus vertrok bij Vriendenschaar en zou in de navolgende jaren trainer zijn van DWV uit Amsterdam (1955-1958) en de voetbalvereniging Aalsmeer.

Rinus Bijl plotseling overleden

Op 3 juni 1961 werd de voetbalwereld opgeschrikt door het plotselinge overlijden van Rinus, slecht 47 jaar oud.

Rinus speelde nog altijd als oud-Ajacië in wedstrijden van het veteranenelftal van de Amsterdamse club.

Na afloop van zo'n wedstrijd op 3 juni zakte hij in elkaar en overleed aan een hartstilstand. Hieronder de reacties van Ajax en Vriendenschaar op zijn overlijden.

In Memoriam

Zaterdag 3 juni l.l. bereikte ons het ontstellende bericht van het plotseling overlijden van de heer

Marinus Franciscus Bijl.

Wijlen de heer Bijl, die de leeftijd van 47 jaar bereikte, kwam in de jaren 1937/40 voor ons eerste elftal uit. In de door onze club, in die periode behaalde grote successen, had Rinus een groot aandeel en vele oudere Ajaciëden zullen zich deze sympathieke clubgenoot en faire sportsman nog levendig herinneren. Helaas, maakte de dood een abrupt einde aan zijn nog jeugdig leven, waardoor zijn vrouw en beide kinderen in diepe smart werden gedompeld.

De verpletterende slag, die het gezin Bijl heeft getroffen zal moeilijk, heel moeilijk te verwerken zijn, maar alhoewel wij volkomen begrijpen, dat woorden van troost het onpeilbare verdriet weinig zullen verlichten, willen wij niet nalaten mevrouw Bijl, Marina en André de kracht toe te wensen, het leed, dat zo geheel onverwacht over hen kwam, moedig te dragen. Rinus, beste kerel, rust in vrede.

Het bestuur der A.F.C. „Ajax”

Reactie van Ajax op het overlijden van Rinus Bijl.

IN MEMORIAM

Met ontsteltenis namen wij enkele weken geleden kennis van het zo plotseling overlijden van Rienus Bijl, die vele jaren van zijn sportloopbaan in onze gelederen meeliep.

Al op jeugdige leeftijd trad hij tot onze vereniging toe en hielp mede, met zijn niet geringe capaciteiten, ons eerste elftal in verre omtrek een gevreesd tegenstander te maken.

Na het beëindigen van zijn actieve loopbaan als speler, diende hij ons nog enige tijd als trainer.

Jarenlang heeft hij verschillende verenigingen in deze functie gediend en was nog altijd een trouw deel-

nemer aan de veteranen-wedstrijden van Ajax.

Tragisch dat zijn levensdraad werd afgesneden bij het verlaten van het speelveld na een veteranen-wedstrijd.

Ons medeleven gaat uit naar zijn vrouw en kinderen.

Voor hen is de slag het zwaarst.

Wij wensen hen alle sterkte in deze moeilijke periode.

Aan de nagedachtenis van Rienus Bijl bewaren wij de beste herinneringen.

E.

Reactie van Vriendenschaar op het overlijden van Rinus Bijl in het clubblad 'Blauw Zwart'.

Slot

Hiermee sluiten we het portret af van Rinus Bijl, die in vier verschillende periodes onze vereniging heeft gediend: in de periode 1932 – 1935 en van 1941 – 1947 als speler; in de periode 1940 – 1948 en van 1952 – 1956 als trainer.

Zijn ‘palmares’:

1933 Vriendenschaar, kampioen 3e klasse West II

1934 Vriendenschaar, kampioen 3e klasse West I

1935 Vriendenschaar, kampioen 3e klasse West I en promotie naar de tweede klasse

1937 Ajax, kampioen 1e klasse West I en landskampioen

1939 Ajax, kampioen 1e klasse West II en landskampioen

1944 Vriendenschaar, kampioen 2e klasse West I

Rinus Bijl scoorde 50 keer in officiële wedstrijden van Ajax en behoort hierdoor nog altijd tot de topvijftig van de meest scorende spelers van Ajax. Wat Vriendenschaar betreft, weten we niet van alle seizoenen hoeveel doelpunten Rinus voor zijn rekening nam in officiële wedstrijden. Van de periode 1941 tot en met 1948 weten we dat wel, namelijk 84. Dat Rinus in totaal meer dan honderd doelpunten zal hebben gescoord, ligt dan ook zeer voor de hand.

Karikatuur van Rinus Bijl getekend op een houten plankje door Jacob Kraaypoel